

slim aan de slag

de vrijwilligerswet in een handomdraai

hallo vrijwilliger,

Al van de vrijwilligerswet gehoord?

Roept die bij jou ook vragen op? Wel, dan hebben wij voor jou hier een gepast boekje klaar!

Op elke bladzijde van dit boekje vind je een vraag met het antwoord, een aantal zaken waarvoor je moet opletten en tips waarmee je verder kan. Deze vragen zijn per thema gerangschikt, zo vind je vlug terug wat jij zoekt!

Heb je nog andere vragen of begrijp je iets niet goed, geef ons gerust een seintje! Je vindt onze adressen en telefoonnummers op de laatste pagina van het boekje.

Veel vrijwilligersplezier!

hallo vrijwilliger

hoe werkt dit boekje nu?

Wel, dit boekje is onderverdeeld in 6 thema's die je hiernaast kunt zien. Elk thema heeft een bepaalde kleur waaraan je het makkelijk kan herkennen. De thema's en hun kleur kan je hiernaast bekijken. Aan de zijkant van het boekje, kan je ook de kleuren van de thema's terugvinden. Zo kan je meteen naar het thema bladeren waar jij een vraag over hebt.

Op de beginpagina van elk thema, kan je steeds alle vragen die hierbij horen bekijken. Elke keer wanneer je bij een bepaald thema een pagina openslaat zie je vier stukjes tekst naast elkaar:

- helemaal links zie je de vraag,
- in het midden links vind je het antwoord,
- in het midden rechts waarschuwen we je nog voor mogelijke verrassingen en
- helemaal rechts geven we je nog een tip mee!

Bovenaan de linkse pagina staat het nummer van de vraag. Zo weet je telkens dat je op de juiste pagina zit!

waarover heb jij een vraag?

thema 1: een vrijwilliger, wat is dat?

thema 2: vrijwilliger zijn, mag iedereen dat?

thema 3: een vrijwilligersorganisatie, wat is dat?

thema 4: een vrijwilliger maakt een fout, wat nu?

thema 5: een vrijwilliger, is die goed verzekerd?

thema 6: een vrijwilliger maakt kosten, wat nu?

extra: waar kan je terecht met andere vragen?

waarover heb jij een vraag?

thema 1

een vrijwilliger, wat is dat?

Vraag 1:
wanneer ben ik een vrijwilliger?

Vraag 2:
ben ik een vrijwilliger als ik er ben tijdens een activiteit?

Vraag 3:
Kan ik in meer dan één organisatie vrijwilliger zijn?

Vraag 4:
mag ik in de organisatie waarbinnen ik (betaald) werk, vrijwilliger zijn?

Vraag 5:
ben ik ook een vrijwilliger als ik in het bestuur van een organisatie zit?

een vrijwilliger, wat is dat?

vraag 1

Wanneer ben ik een vrijwilliger?

Je bent vrijwilliger als...

- Jij je inzet voor een organisatie: je helpt mee op de jaarlijkse barbecue van de voetbalclub, je begeleidt elke woensdag kinderen met hun huiswerk
- Je er geen geld mee verdient
- Niemand je verplicht dat te doen

Je bent dus geen vrijwilliger als...

- Je enkel iets doet voor jezelf, je familie of je vrienden
- Je voor het werk betaald wordt

Ben je niet zeker of jij echt een vrijwilliger bent of niet? Vraag het aan één van de Steunpunten Vrijwilligerswerk: zij helpen je graag verder en dan ben je zeker! Hun adressen en telefoonnummers vind je achteraan in dit boekje.

een vrijwilliger, wat is dat?

vraag 2

Ben ik een vrijwilliger als ik er ben tijdens een activiteit?

Misschien, dat hangt ervan af wat je er precies doet. Vanaf het moment dat jij je inzet ben je een vrijwilliger.

Bijvoorbeeld:

- Je begeleidt kinderen
- Je deelt folders uit
- Je vergadert om een activiteit te organiseren
- ...

Je hoeft natuurlijk niet altijd vrijwilliger te zijn. Als je er gewoon bent, zonder iets speciaals te doen, ben je een deelnemer en dat is ook oké!

De vrijwilligerswet beschermt enkel de vrijwilligers, niet de deelnemers.

Als je niet zeker bent of je nu vrijwilliger bent of niet, vraag dat gerust even aan je organisatie. Zij kunnen je vertellen op welk moment je voor hen een vrijwilliger bent. Zo weet jij welke regels voor jou gelden.

een vrijwilliger, wat is dat?

vraag 3

Kan ik in meer dan één organisatie vrijwilliger zijn?

Natuurlijk! Je mag vrijwilliger zijn in zoveel organisaties als je zelf wil. Zolang het voor jou maar lukt om alles samen te doen.

Elke organisatie heeft andere gewoontes en verwacht andere dingen van jou.
Let er dus goed voor op dat je enkel de taken opneemt die je aankan.

Vertel gerust aan de organisatie welke taken je zal doen en welke liever niet. Zo start je meteen met goede afspraken.

een vrijwilliger, wat is dat?

vraag 4

Mag ik in de organisatie waarbinnen ik (betaald) werk, vrijwilliger zijn?

Ja, dat kan. Er zijn wel grenzen.

Je mag nooit dezelfde taken doen als vrijwilliger als diegene waarvoor je betaald wordt in dezelfde organisatie.

Ben je niet zeker of je taken voldoende verschillen? Vraag het aan één van de Steunpunten Vrijwilligerswerk: zij helpen je graag verder en dan ben je zeker! Hun adressen en telefoonnummers vind je achteraan in dit boekje.

een vrijwilliger, wat is dat?

vraag 5

Ben ik ook een vrijwilliger als ik in het bestuur van een organisatie zit?

Ja hoor! Je bent ook vrijwilliger als je, zonder dat je ervoor betaald wordt, in het bestuur van een organisatie zit. De vrijwilligerswet geldt dus ook voor jou!

Als bestuursvrijwilliger heb je een extra grote verantwoordelijkheid. De vrijwilligerwet beschermt jou hier niet helemaal voor.

Vraag na of je organisatie ook bestuursvrijwilligers extra beschermt.

een vrijwilliger, wat is dat?

thema 2

vrijwilliger zijn, mag iedereen dat?

Vraag 1:
mag iedereen vrijwilliger zijn?

Vraag 2:
mag ik als werkloze of bruggepensioneerde vrijwilliger zijn?

Vraag 3:
mag ik vrijwilliger zijn als ik een leefloon van het ocmw krijg?

Vraag 4:
mag ik vrijwilliger zijn als ik een uitkering krijg van de mutualiteit?

Vraag 5:
mogen alleen belgen vrijwilliger zijn?

vrijwilliger zijn, mag iedereen dat?

17

vraag 1

Mag iedereen vrijwilliger zijn?

Natuurlijk! Iedereen vanaf 16 jaar (of het jaar waarin je 16 wordt) mag zijn beste beentje voorzetten voor iets wat hij/zij de moeite vindt.

Bepaalde mensen moeten eerst een aantal zaken in orde brengen voor ze vrijwilliger mogen zijn:

- Mensen die werkloos of bruggepensioneerd zijn
- Mensen die een leefloon krijgen via het OCMW
- Mensen die een uitkering krijgen van de mutualiteit

Als je dat niet doet, loop je het risico (een deel van) je uitkering te verliezen. Volg je de regels, hoef je niets te vrezen!

Ben je niet zeker of jij vrijwilliger mag zijn of en vind je het antwoord niet in de volgende vragen?

Vraag het aan één van de Steunpunten Vrijwilligerswerk: zij helpen je graag verder en dan ben je zeker!
Hun adressen en telefoonnummers vind je achteraan in dit boekje.

vraag 2

Mag ik als werkloze of brugpensioneerde vrijwilliger zijn?

Ja, dat mag! Je moet dat wel melden bij de RVA. Dat wil zeggen dat je formulier C45B invult en afgeeft via de vakbond of de hulpkas. Je mag meteen na je melding starten als vrijwilliger.

De RVA heeft 12 dagen de tijd om op jouw melding te reageren. Hoor je niets of krijg je een goedkeuring, mag je gewoon verder doen. De RVA kan je vrijwilligerswerk ook weigeren of beperken. Dan moet je meteen stoppen of je taken aanpassen.

Het kan ook dat je organisatie een 'algemene toelating' heeft van de RVA. Misschien moet je dan zelf geen melding meer doen. Vraag dit zeker eens na in je organisatie.

vrijwilliger zijn, mag iedereen dat?

21

vraag 3

Mag ik vrijwilliger zijn als ik een leefloon van het OCMW krijg?

Ja, dat mag! Je moet dit wel laten weten aan je dossierbeheerder bij het OCMW. Die moet weten dat je ergens als vrijwilliger actief bent.

Je dossierbeheerder moet akkoord zijn met je vrijwillige inzet! Anders loop je het risico je leefloon te verliezen.

Vraag je organisatie eventueel een bewijs op te maken dat jij je daar als vrijwilliger zal inzetten. Zo is dat meteen duidelijk voor je dossierbeheerder.

vrijwilliger zijn, mag iedereen dat?

vraag 4

Mag ik vrijwilliger zijn als ik een uitkering krijg van de mutualiteit?

Ja, dat mag! De adviserend geneesheer (van je mutualiteit) moet hier wel mee akkoord zijn. Hij/zij zal kijken of het werk dat je als vrijwilliger wil doen je gezondheid niet (verder) in gevaar brengt.

Een gewoon doktersbriefje van de huisdokter is niet genoeg! Je mag pas starten na de toelating van de adviserend geneesheer.

Duurt het lang (meer dan 2 weken) voor je iets hoort? Vraag dan bij de adviserend geneesheer na of alles in orde is. Dan kan jij ook verder!

Vrijwilliger zijn, mag iedereen dat?

25

vraag 5

Mogen alleen Belgen vrijwilliger zijn?

Neen, alle mensen uit de Europese Unie of mensen met een geldige verblijfsvergunning mogen zonder problemen vrijwilligerswerk doen.

Een aantal mensen mag geen vrijwilliger zijn, het gaat hier over:

- Asielzoekers
- Mensen zonder een geldige verblijfsvergunning
- Mensen die enkel een arbeidskaart hebben

Ben je geen Belg, en weet je niet zeker of je vrijwilliger mag zijn?

Vraag het aan één van de Steunpunten Vrijwilligerswerk: zij helpen je graag verder en jij bent zeker!

Hun adressen en telefoonnummers vind je achteraan in dit boekje.

thema 3

een vrijwilligers- organisatie, wat is dat?

Vraag 1:
mag ik overal vrijwilliger zijn?

Vraag 2:
moet ik zelf alle informatie opzoeken over mijn organisatie?

een vrijwilligersorganisatie, wat is dat?

29

vraag 1

Mag ik overal vrijwilliger zijn?

Neen, dat mag niet overal. Dat kan enkel in deze soorten organisaties:

- Recht-op, KifKif (een vzw)
- Een straatcomité, een dartsclub (een feitelijke vereniging)
- Het Rode Kruis (een vereniging van openbaar nut)
- Een gemeente, een OCMW, een school, een bibliotheek (een openbare organisatie)

Je mag geen vrijwilliger zijn in een organisatie die enkel uit is op het maken van winst, bijvoorbeeld een fabriek, een café...

Wafels, chocolade, marsepein of tombolakaartjes verkopen om geld te verzamelen voor een goed doel of om de organisatie zelf te laten draaien, mag natuurlijk wel!

Ben je niet zeker of je in jouw organisatie wel vrijwilliger mag zijn? Vraag het aan één van de Steunpunten Vrijwilligerswerk: zij helpen je graag verder en dan ben je zeker!
Hun adressen en telefoonnummers vind je achteraan in dit boekje.

vraag 2

Moet ik zelf alle informatie opzoeken over mijn organisatie?

Neen, dat hoeft niet. Als je als vrijwilliger start, moet je organisatie je dit laten weten:

- Het doel van je organisatie: waar is ze mee bezig?
- Het soort organisatie: vzw, feitelijke vereniging, gemeentebestuur...
- De verzekeringen die er voor je zijn afgesloten
- De kosten die je (eventueel) terugbetaald krijgt, en hoe je deze krijgt
- Dat jij je als vrijwilliger moet houden aan de geheimhoudingsplicht

Je organisatie mag zelf kiezen op welke manier ze je deze informatie geeft. Sommige organisaties vragen je een nota te ondertekenen. Anderen zetten deze informatie op de website of in een ledenboekje.

Je organisatie is verplicht je deze informatie te geven. Weet je van niets? Vraag het dan gerust na!

thema 4

een vrijwilliger maakt een fout, wat nu?

Vraag 1:
als ik een fout maak als vrijwilliger, moet ik dan zelf de schade die ik aan anderen veroorzaak, terugbetalen?

Vraag 2:
zal elke organisatie de schade die ik door een fout veroorzaak op zich nemen?

Vraag 3:
neemt mijn organisatie bij elke fout die ik maak de schade op zich?

vraag 1

Als ik een fout maak als vrijwilliger, moet ik dan zelf de schade die ik aan anderen veroorzaak, terugbetalen?

Neen, dat hoeft niet. Als je een fout maakt als vrijwilliger, waarbij iemand anders schade heeft, zal je organisatie die schade op zich nemen. Dat is zo in een vzw, een koepelorganisatie en haar afdelingen of een openbare organisatie.

Dit is alleen zo voor schade aan anderen, niet voor schade aan jezelf of aan je eigen spullen.

Vraag bij je organisatie na welke schade ze bij een fout van jou op zich neemt en welke niet: enkel schade aan andere mensen of ook schade bij jezelf? Zo kan je misverstanden voorkomen.

een vrijwilliger maakt een fout, wat nu?

37

vraag 2

Zal elke organisatie de schade die ik door een fout veroorzaak op zich nemen?

Neen, in bepaalde organisaties zou het kunnen dat je er zelf voor moet opdraaien. Het gaat over losse groepen vrijwilligers die iets doen voor anderen, maar dan zonder een vaste structuur of koepel. Zo'n vereniging noemen we een 'onafhankelijke' feitelijke vereniging.

Ben je in zo'n 'onafhankelijke' feitelijke vereniging actief, loop je dus zelf het risico dat je de schade moet betalen.

Controleer vooraf goed welk risico je zelf loopt als vrijwilliger. Vraag daarom goed na of je actief bent zo'n 'onafhankelijke' feitelijke vereniging, en of er een verzekering is of niet. Zo kan je zelf kiezen of jij je toch nog wil inzetten als vrijwilliger.

vraag 3

Neemt mijn organisatie bij elke fout die ik maak de schade op zich?

Neen, in sommige gevallen kan het zijn dat je toch zelf de schade moet terugbetalen:

- Je maakt telkens dezelfde fout, ook al werd je daar al vaker op gewezen (bijvoorbeeld: je laat steeds het materiaal rondslingeren)
- Je maakt een zware fout (bijvoorbeeld: je bent dronken tijdens je vrijwilligerswerk en veroorzaakt daardoor schade)
- Je pleegt bedrog of je maakt met opzet een fout (bijvoorbeeld: je steelt iets)

Ontstaat er discussie over wie de schade moet betalen, is het enkel een rechter die beslist. Niet jij, niet je organisatie, maar hij/zij zal bepalen wie de schade moet terugbetalen.

Ga goed na wat de regels zijn binnen jouw organisatie. Zorg je voor een goede uitvoering van je taken, zal je organisatie normaal voor je opkomen.

een vrijwilliger maakt een fout, wat nu?

41

thema 5

een vrijwilliger, is die goed verzekerd?

Vraag 1:
ben ik als vrijwilliger voor alles verzekerd?

Vraag 2:
waarvoor ben ik als vrijwilliger zeker verzekerd?

Vraag 3:
ben ik in elke organisatie verzekerd?

een vrijwilliger, is die goed verzekerd?

43

vraag 1

Ben ik als vrijwilliger voor alles verzekerd?

Neen, je organisatie moet je niet voor alles verzekeren. Een verzekering voor als jijzelf een ongeval krijgt of een arm breekt als je valt, moet je organisatie niet verplicht nemen.

Het is altijd belangrijk om goed te weten waarvoor en wanneer je precies verzekerd bent.

Vraag bij je organisatie goed na waar ze jou precies voor verzekert en waarvoor niet. Zo sta je nooit voor verrassingen.

een vrijwilliger, is die goed verzekerd?

45

vraag 2

Waarvoor ben ik als vrijwilliger zeker verzekerd?

Als je een fout maakt, en daardoor iets of iemand schade toebrengt, neemt de verzekering van je organisatie dit zeker op zich.

Dat is enkel zo als je actief bent in een vzw, een koepelorganisatie en haar afdelingen of een openbaar bestuur.

Laat eventuele schade niet meteen in jouw schoenen schuiven. Vraag eerst eens na bij de organisatie of de verzekering hiervoor tussenkomt.

een vrijwilliger, is die goed verzekerd?

47

vraag 3

Ben ik in elke organisatie verzekerd?

Neen, niet alle organisaties zijn verplicht je te verzekeren. Voor losse groepen vrijwilligers zonder een vaste structuur of koepel is dit niet verplicht.

Organisaties als deze mogen natuurlijk ook een verzekering nemen. Doen ze dat, geniet jij natuurlijk van een betere bescherming.

Wil je meer weten over verzekeringen of heb je nog vragen? Stel gerust je vraag aan de Steunpunten Vrijwilligerswerk. Hun adressen en telefoonnummers vind je achteraan in dit boekje.

thema 6

een vrijwilliger maakt kosten, wat nu?

Vraag 1:
moet mijn organisatie altijd de Kosten die ik maak als vrijwilliger, terugbetalen?

Vraag 2:
als ik een vast bedrag krijg, kunnen mijn vervoerskosten dan ook nog apart terugbetaald worden?

Vraag 3:
moet ik belasting betalen op de vergoeding die ik als vrijwilliger krijg?

Vraag 4:
Kan ik mijn uitkering verliezen als ik een vergoeding krijg?

vraag 1

Moet mijn organisatie altijd de kosten die ik als vrijwilliger maak, terugbetalen?

Neen, dat is niet verplicht. Je organisatie kan zelf beslissen of ze dat doet of niet.

Als je organisatie kiest om je kosten terug te betalen, kan dat op 2 verschillende manieren:

- Of je krijgt een vast overeengekomen bedrag van je organisatie. Je moet hiervoor geen bewijs van je kosten afgeven. De hoogte van dat bedrag kan verschillen per activiteit. Het maximumbedrag is 30,22 euro per dag en 1208,72 euro per jaar
- Of je organisatie betaalt je de kosten terug die je hebt gemaakt en waar je een bewijs van hebt, bijvoorbeeld: je krijg je treinticket terugbetaald als je dat afgeeft bij je organisatie.

Je mag deze twee manieren niet door elkaar gebruiken: ofwel krijg je een vast bedrag, ofwel krijg je de kosten die je kan bewijzen. Je organisatie moet je ook duidelijk laten weten of ze je kosten terugbetaalt en op welke manier ze dat doet.

Controleer zelf ook dat je niet op twee verschillende manieren wordt vergoed, anders loop je het risico om hiervoor gestraft te worden. Volg de regels goed, dan is er geen probleem!

vraag 2

Als ik een vast bedrag krijg, kunnen mijn vervoerskosten dan ook nog apart terugbetaald worden?

Ja, dat kan tot maximum 2000 km vervoerskosten per jaar voor je eigen auto.

Dat systeem geldt ook als je met de fiets en de trein rijdt. Het jaarlijks bedrag dat je hiervoor krijgt, mag dan niet hoger zijn dan het bedrag dat je zou krijgen voor 2000 km met de auto (maximum 633,8 euro).

Houd goed bij welke vervoerskosten je maakt. Zorg daarbij dat je zeker nooit over het maximum van 633,8 euro heengaat als je al een vast bedrag krijgt. Zo kom je nooit in de problemen.

vraag 3

Moet ik belasting betalen op de vergoeding die ik als vrijwilliger krijg?

Neen, een vergoeding voor je vrijwilligerswerk is geen loon. Het is een terugbetaling van je kosten. De belastingen doen daar niet moeilijk over.

Ga je over het maximumbedrag bij een vast bedrag of lever je geen bewijs voor je gemaakte kosten, wordt de vergoeding als een loon bekeken. Dan moet je dus wel belastingen betalen.

Als jij je altijd aan de regels houdt, kan je nooit een probleem krijgen met de belastingen.

vraag 4

Kan ik mijn uitkering verliezen als ik een vergoeding krijg?

Neen, een vergoeding voor je vrijwilligerswerk is geen loon. Het is een terugbetaling van je kosten. Als jij je altijd aan de regels houdt, kan je nooit iets van je uitkering verliezen.

Dat betekent dus dat je:

- niet over de maximumbedragen voor een vaste vergoeding gaat
- niet voor meer dan 2000 km vervoerskosten terugkrijgt, als je al een vaste vergoeding krijgt
- een bewijs levert van je kosten aan je organisatie, als je dat bedrag terugkrijgt
- van de RVA, je dossierbeheerder van het OCMW of je adviserend geneesheer van de mutualiteit vrijwilliger mag zijn

Als jij je niet aan de regels houdt, kan het zijn dat je toch (een stuk van) je uitkering verliest.

Als je twijfelt of meer informatie wil over wat je precies moet in orde brengen, vraag het gerust aan de Steunpunten Vrijwilligerswerk. Hun adressen en telefoonnummers vind je achteraan in dit boekje.

waar kan je terecht met andere vragen?

60

waar kan je
terecht met
andere vragen?

Steunpunt Vrijwilligerswerk Antwerpen
Boomgaardstraat 22, bus 100
2600 Berchem
03/240.61.65
vrijwilligerswerk@provant.be

Steunpunt Vrijwilligerswerk Limburg
Universiteitslaan 1
3500 Hasselt
011/23.72.24
vrijwilligerswerk@limburg.be

Steunpunt Vrijwilligerswerk Oost-Vlaanderen
PAC Het Zuid, Woodrow Wilsonplein 2
9000 Gent
09/267.75.44
vrijwilliger@oost-vlaanderen.be

Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk vzw
Amerikalei 164
2000 Antwerpen
03/218.59.01
info@vsvw.be

Steunpunt Vrijwilligerswerk – Het Punt vzw
Treurenberg 24
1000 Brussel
02/218.55.16
hetpunt@busmail.net

Steunpunt Vrijwilligerswerk Vlaams-Brabant
Provincieplein 1
3010 Kessel-Lo
016/26.73.25
vrijwilligerswerk@vl-brabant.be

Steunpunt Vrijwilligerswerk West-Vlaanderen
Boeverbos, Koning Leopold III-laan 41
8200 Brugge
050/40.34.87
vrijwilligerswerk@west-vlaanderen.be

Meer informatie kan je ook vinden op
op het internet op www.vrijwilligerwerk.be!

waar Kan je terecht met andere vragen?

61

heb je nog vragen?

colofon

Redactie: Sofie Devarwaere & Eva Hambach

Lay-out: www.x-oc.com

Iconografie: www.icontexto.com

Druk: Drukkerij Halewijn

Dit boekje bevat basisinformatie over de vrijwilligerswet, op maat van vrijwilligers. Voor meer informatie kan je terecht op www.vrijwilligerswerk.be, en in onze andere publicaties.

‘Slim aan de slag, de vrijwilligerswet in een handomdraai’ is een realisatie van het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk vzw in het kader van het project ‘informatie en educatie’, in opdracht van de Vlaamse minister van Welzijn, Gezondheid en Gezin.

De inhoud van dit boekje mag gebruikt worden voor en door vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties, met bronvermelding. Het boekje wordt gratis verspreid.

©juli 2009

D2009/92/53/03

Vlaams Steunpunt
Vrijwilligerswerk vzw
VSVw

Vrijwilligers WERK . be

Met steun van de
Vlaamse overheid

